

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdx Magistratevs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. II. Ratio dicendorum, atque imprimis de supremarum legum iure ac vinculo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

cus se habuerint : non ideò supremi-
 tatem abrogare Regi Franciæ
 quis ausit, nec abrogauit quisquam
 Parthis, Persis, Medis, tametsi
 Danielis 6. legamus quòd *lex Medorum
 atque Persarum est, vt omne de-*
*cretum quod constituerit Rex non liceat
 immutari :* adeoque sit passus Rex
 ille inuitus abiectionem Danielis in
 lacum leonum. quin & ipsi
 Romani diuersis foederibus & pactis
 obstricti fuerunt Latinis &
 Prouincialibus subditis. Hæc, inquam,
 non efficiunt supremi-
 tati; sed eam semper fundamentales
 regni leges præseruant sacram, te-
 ctam; dummodo superiorem in
 temporalibus non recognoscant.
 quod in Rege Galliæ inculcat
 Innocent. III. *in c. per venerabilem. x.
 qui fil. sint legit.* qua de re post
 Philippi Pulchri tam enixam conten-
 tionem cum Bonifacio VIII. eiusque
 Const. *Vnam. de maior. &
 obed. in Extrau.* tanto studio à
 Clemente V. obtenta extat alia
 Extrauagans *Meruit, de privilegjs.*
 qui tamen Pulcher sine inuidia
 passus est per totum regnum multos
 dynastas communicatis plurimum
 notarum Regiarum radijs splendere.
 alijque post eum vsque ad
 Ludouicum XI. qui regnum se ex
 ephelis emisisse gloriari solebat.
 neque veteres tamen illos Reges
 soueranos non fuisse iure
 quis dixerit. tametsi & illi &
 hodierni comprehendi non possent
 soueranorum definitione, quam
 aliqui protrudunt illiusmodi, vt
 sub eius rigorem redigi nullus
 hodiè Europæus Princeps possit.
 quamuis ea verba sint plurimum
 significatiua, à populo inuenta,
 rebus vt extant, & populariter
 applicanda, non vnis forsitan vt
 propria, & minus idæis Regum
 in spacijs Orbis imaginarij regnan-
 tium.

36.

Persarum;

Romano-

rum.

37.

Ab impos-
sibili.

CAPVT II.

Ratio dicendorum, atque imprimis de
 supremarum legum iure ac vinculo.

PErstrinximus breuiter Regias notas primæ atque secundæ
 classis. sed de primis latius hîc dicendum est, vt magis proprijs.
 & quidem materiam condendarum legum, creandorumque
 Magistratum lib. III. tractauimus, tamquam ciuilem. quoad
 causam verò suam efficientem vtraque huius loci est. Solius quippe
 Principis est leges ferre. *l. i. D. de Const. & Magistratus creare. l. i.
 D. de amb.* Superest igitur vt de primis latius dicamus, adeoque vt
 legati, bella, fœdera, pax publica, induciæ, salui conductus, infra-
 ctiones, repræsalix, moneta, vectigalia suum deinceps locum
 habeant. & quoniam status publici mutationes periculosa hæc
 insunt,

insunt, inuersiones uè ab euersionibus sæpè parum, sæpè nihil ab-
fuerunt; ut arcana quædam paucis complectamur, quibus Regia, &
Démocratica, & Aristocratica gubernatio suis singulæ sedibus ser-
uentur, & à fallacijs contrariorum conatuū protegantur. & quia au-
gustissimum dixit Philosophus esse consultare; de consultatione
etiam dicendum est, & demùm Miscellanea aliqua pro coronide
Monita subijcienda.

1.
Potestas
Regia ad
salutem
publicam.

Igitur tamen si Princeps legibus solutus sit, ut supra diximus, ta-
men summa Imperij potestas Principibus data est, ut in Rempub.
utantur, non abutantur. *in ædificationem, non in destructionem.* traditur
Principibus Imperium in publicam salutem, nõ in meram volun-
tatem, ut in viro bono. *l. 75. D. leg. 1. ut tutentur Remp. non per-
dant: ut subditos regant, non dissipent: ut pascant oues, non de-
glubant, non lanijs vendant: alioquin vis est, non potestas. qualis
eorum fuit, qui primi in vicinos surrexerunt, progressi in familias,
gentes, populos. quo redigitur ab argumentis, quæ ipsi sibi objicit
Alberic. Gentil. quest. regal. de potestate Regis absoluta. ubi tam abso-
lutam potestatem astruere ille contendit supra omnes, contra
quos stomachatur Alciat. *L. 111. de V. S. quod ubique laqueos ten-
dant Satrapæ, hallucinentur Theologi, adulentur Iurisconsulti, per-
suadeant omnia Principibus licere, summamque eorum, & libe-
ram esse potestatem. quæ tamen verè ob utilitatem ciuium indu-
cta est, non ipsorum regnantium. instar Medicorum verè, etsi Gen-
tilis rideat, quos honorare præcipimur. Propter necessitatem enim
creauit eos Altissimus. ut & Reges: quos incorrupta natura non no-
uerat. Neque porro populus amens vsquam adeò fuit, qui Regem
sibi statuit càm mente, ut potestate abuti posset, in destructionem.
Quæ ut Gentilis aliaque diluat, dilabitur ad Afros, Asiaticos, simi-
lesque: demùm ad populos vi captos, ac bello, qui pro victoris
voluntate parere habent, non pro ipsorum lege vlla, quam nec po-
nere vllam valeant. quo & redigit suos à Fergo Hiberno, & Guiliel-
mo Nortmanno victos. quò ergo reijcit eos subditos, nobiles, mi-
lites, quorum manibus vicit Fergus, & Guilielmus, eorumque po-
steros? ut pro præmio fortiantur conditionem captiuorum? quo lo-
co eos habet, qui ipsi à Fergo & Guilielmo descenderint, etsi non
omnes ad Coronam vocari potuerint? an horum Reges sunt tan-
tùm, an & illorum? Denique dum de Imperatore contentim, de
Gallo & Hispano ineptè sentit, quid de Anglo tam gloriose, cuius à
legibus Regni & Parliamentis magis restricta potestas, quam illo-
rum? Sanè Regni leges soueranitatem non tollunt; *ut tetigimus
& in iur. Pont. anal. t. de Relig. domib. iudicio communi Regum,*
popu-**

populorumque, & in primis Populi Romani: cuius scito Princeps solutus est, sed quod Principi placuit legis habet vigorem. Romanis Romulus ut libitum imperitauerat. Tac. 3. *Annal.* Reges omnem potestatem habuerunt, omnia manu à Regibus gubernabantur. l. 2. *D. de orig. iur.* & tamen Seruius Tullus sanctorum legum fuit, quæ etiam Reges obtemperarent. Tac. quis tamen negarit eos ad Superbum vsque supremos fuisse? & d. l. 2. indefinite loquens ad vniuersos porrigitur. & verò lege Regia, quam ipse Gentilis citat (sed quam ex ænea tabula aliter Besold. *Sic lex Regia interpretanda.* *disb. pol. 1. de Monarchia generatim. c. 5. uti quæcumque ex vsu Reip. maiestate diuinarum, humanarum, publicarum, priuatarumque rerum esse censebit, ei (Vespasiano) agere, facere, ius potestatis sit, uti Augusto fuit*) non quod lubet, licet. Augusto potestas non pro lubitu fuit, ex Senatus iudicio agere solito, nisi quod impetrarit, ut ob numerum nimium liceret seligere viginti senatores, quibus cum deliberata perinde essent, ac si à senatu toto probata essent. Iterum, quæ ex vsu Reip. & Maiestate esse censebit, non alia, at censura ei permittitur, sed scimus quæ sic alteri quo cum contrahis permittuntur, ad arbitrium boni viri referri. & verba vsus Reip. & Maiestatem reseruant, realem scilicet, personalem Vespasiano in exercitio & censura, ut dixi, ad boni viri sententiam.

Quapropter quoniam natura difficile intra sanctos rationis limites consistit, apud multos populos translata in Principes omnimodæ potestati aliquæ cautiones additæ sunt; quibus intra terminos deuiæ ministrorum regionum incuria, alijvè errores retinerentur. In ipsis Romuli legibus, qui Romam, & in ea potestatem Regiam condidit, lex quinta est: *Populus Magistratus creatio, leges sciunt, bella decernunt.* Ita Brabantii & fere Hollandi, Grot. in *Republ. Bat. cap. quinto.* in Latino Introitu à Principibus iam olim, atque hodiè obtinent, ut in eos non imperio, sed lege atque iudicio agatur. *articulo primo*, ut ne pro lubitu vitæ necisque potestas exerceatur. Iuret se inaugurandus Princeps, Magistratus, officarios dignos, qualitatibusque ab Ordinibus requisitis præditos creaturum, *artic. 5. 6. 9. 10. 16. 19. 22. 23. 37. 38.* sine pecunia à manu, aut opera, *articulo septimo*, qui in patria resideant, *articulo septimo.* ius dicant, *artic. 24. 25. 26. 27. 28. 30. 31. 32. 48. 53. 54. 55.* in *Addit. Philip. artic. 23. 4. 5. 6. 9. 11.* patrio idiomate, *articulo octauo.* ex patrio more, *articulo decimo.* in competentibus tribunalibus, *artic. 36. 39. 42.* intra patriam, *artic. 17. 24. 51.* per se, non elocato, ut non empto officio, *artic. 12. 22. 23.* Comitia Ordinum intra patriam, cum res exigit, habiturum cum summa opinantium libertate, *art. 41.* priuilegia non imminuturum, *art. 2. 45. 56. 57. 58.* bella non indicturum, aut pignorationes, nisi de Ordinum

E e confu

consilio, & assensu, *art. 3.* titulo atque insignibus Ducatus vsurum, atque sigillo, *art. 4.* de dominio omnino nihil imminuturum, *art. 18.* flumina vialque publicas tutas, idoneas nauigationibus, & itineribus seruaturum, *art. 13. 14. 15. art. 9. in addit. 2. Philip.* fruges seruandi à feris, & ritè venandi libertatem seruaturum, *artic. 33. 34. 35. art. 8. in addit. Philip.* & piscationem, *artic. 15.* quæ omnia iusti Principis sunt, iustâ potestate vtentis. Atque ob id audio, cùm aliqui his calumniam struxissent, oggerentes quædam in Læto Introitu Principe non digna deprehendi, curauit Albertus Pius serio omnia per intimos Consiliarios, etiam non Belgas, examinari, qui responderunt patrium illud ius nihil indignum continere. cumque eadem calumnia tacitè Ordinum aures pulsasset, legauerunt ad eundem Principem, qui dicerent libenter Ordines rationem omnium daturus, vetera monumenta, antiquas membranas, vsu anteriorum Principum: at Albertus sibi factum esse satis respondit, prius ritus ad amussim seruaturum. vt fecit sanè religiosissimè.

3. *Huiusmodi leges fundamentales ditionū Maiestatem non tollunt.*
 Patrium istiusmodi ius supremiorem non abrogat, vt diximus. alioquin & Galli Reges, quorum Monarchia nullam magis regiam fingi posse ait Bodin. *l. 2. c. 1. de Rep.* extra hanc calumniam non foret, cùm illis sine publici Consilij auctoritate statuere nihil liceat, quod ad statum Reipub. in vniuersum pertineat, si credimus Hotom. *in Franco gallia, c. 25.* pactum eorum ratum non sit nisi à Parlamento probatum *c. 15.* nec bellum licitum nisi ex Parlamenti decreto; nec monetæ mutatio, Magistratum Regni exauthoratio, &c. *c. 15.* nam id nihil impedit. vt neque si etiam ex more gentis primores, Senatusvè, ac Ordines audiri consiliumque exquiri soleat, imò debeat, & consensus, ex legibus fundamentalibus ditionis. non enim hæc Maiestatem alteri deferunt, sed exercitium potestatis moderantur ne deuiet. dummodo huiusmodi Ordines suo Principi ius ipsi dicere, imperare, sciscere ipsi, mandata præscribere non possint, vt Duci suo Veneti, & similes. nam supremus est, qui ante alios, ante quem nemo. *l. 34. de vulg. & pupill. l. 9. de reb. dub.* ita Imperialis fortuna omnes dicitur supereminere. *l. 7. C. de bon. quæ lib. à Deo coronam accipere Nouel. 82. c. 4. in fin. Nou. 83. c. 1. l. 1. C. de vel. iur. enucl. l. fin. C. de leg.*

Martialis non aliud exigit, quam

Qui Rex est Regem Maxime non habeat.

Quod & resonat illud Horatij;

Regum timendorum in proprios greges,

Reges in ipsos imperium est Iouis.

Deo ergo soli Supremi subsunt Principes, nulli homini.

Inde

Inde qui Majestatem habent, qui Supremi sunt; Dei Gratiam Principis titulo præponunt. Sed neque tamen olim aut hodie Imperator Romanus, nisi per Synecdochen orbis vniuersalis dominus est, fuitvè. sed neque summus Roman. Pontifex. cuius *de iure seculari* Marc. Anton. Marcel. libellum dedit, quo in singulas quod prætenditur ditiones examinat.

Porro si qui populi olim liberi sui iuris, suæ potestatis, elegerunt sibi Principem certis pactis, quos idèd pactitios vocant, ^{4.} *vt in Belgia.* omnino ea pacta inspicienda sunt, an Majestatem ei solidam deferrant, an partem præseruent. Ij autem populi, qui ex successione Principem habent, etsi lucis causâ ei iuramentum proponant, quo officium boni Principis explicatur; nihil officiunt Majestati. vt nec priuilegia antiquitus obtenta. *d. c. 3. n. 4.* ob quæ subditos priuilegiarios vocant. vt sunt Belgæ. qui hæreditarium omnes Principem habent, non ipsi imperium detulerunt. nisi fortè ijs qui hîc ante Romanos, & Francos dominati sunt, quorum pridem tabulæ interierunt. vt & naufragia sua prodit Grot. *in Reipub. Bat. antiq. c. 4. & 5.* vt absurda sint, quæ habet Besold. *de iur. Majest. c. 5. n. 3.* de conditionatis Belgis ex Meterano. neque enim Status nostri atque Ordines aut Populus in Principes, vt Ephori olim in suos, ius habent. Id tantum Brabanti habent, vt si iura patria Principes non seruent, interim vices obsequiorum reddere non teneantur; dormiat obligatio subditorum; positiuè ipsis statuere nihil liceat. olim ante Romanos & Francos esto licuerit, cum sibi Principes hæditiones eligebant optimo, aut restricto iure: non postquam Franci, alijque has ditiones olim subiugarunt: dynastæ iure patrimonij tot sæculis possederunt.

Rectius quidem Loyseau clientelam etiam & quamcumque ^{5.} *Sed neque clientela feudalis.* seruitutem non extinguere, etsi dedecoret nonnihil, supremam potestatem. ad priuatum dominium ea, non ad potestatem pertinent. & quæcumque seruitus quamuis vilis veram proprietatem non impedit. *l. rectè dicimus de verb. signif.* alioqui regna à Bodino *l. 9. & Loyseau c. 2. n. 46.* enumerata contra communem sensum fouerana, ac suprema non essent. quod explodit etiam Gudelin. *iur. nouiss. lib. 5. cap. 2. in princip.* sicut & iuramentum fidelitatis supremæ potestati non officit. nam & hoc Imperator Rom. Papæ præstat. *Clem. 3. de iureiur. Greg. Tholos. Syntagm. l. 6. c. 7. l. 18. cap. 2.*

Verum enimuerò sed neque Princeps ordinariâ potestate omnia extra leges tractare debet: sed extra ordinem, cum res exigit ^{6.} *Sed tamen nisi extra ordinaria causa sit, Princeps* & publica salus. alioquin regit, & viuit suis ipse legibus. quas non vllâ magis ratione sanctas atque æquas ostendere potest, quam

ordinario
iure vti de-
bet.

quàm si exemplum in se, sequelam in alijs dederit.

7.

Legum vin-
culum sub-
ditos ligat
etiam in
conscientia
quamuis
adiecta pœ-
na.

Porro subditi iustis Principum legibus ex re & salute publica la-
tis etiam in conscientia obligantur; tametsi pœnam etiam habeant
annexam. vt optimè in re monetaria an. 1633. censuit Facultas Theo-
logica Louaniensis & Duacensis per testimonium vtriusq; Apostolo-
rum Principis. imprimis per Regulam quã figit Petrus ep. 1. c. 2. *Sub-
iecti estote omni humane creaturæ. an ad oculum*, inquit Louanienses,
tantum, an ne pœna vos comprehendat? nequaquam, sed propter Deum. an Ec-
clesiasticis tantum, nec ciuilibus potestatibus? siue Regi, inquit Petrus, quasi
præcellenti, siue Ducibus tanquam ab eo missis. quid ita? an quia hominibus ita
placuit? quia sic est voluntas Dei. Alter verò gentium Doctor ad Rom. 13.
Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Ecclesiasticæ vtrique
non tantum, sed & ciuili: Non est enim, inquit, potestas nisi à Deo. an
illis, inquit rursus Louanienses, tanquam hominibus fortasse resisti
potest? Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. At forsitan
sine noxa conscientie. qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.
nam Principes non sunt timori boni operis, sed mali. An liberum forsitan est edi-
ctis eorum obtemperando subijci, vel non subijci? id. ò necessitate subditi estote.
At si ne culpa conscientie diuino modo pœna subeat: non solum propter iram, sed
etiam propter conscientiam. Et cur tam stricta debetur mandatis hominũ obser-
uatio, & obseruãtia? ministri enim sunt Dei in hoc ipsum seruientes. ita Louan.

Nullatenus igitur pœnæ adiectio legis vinculum soluit & stringit.
vt gehennæ comminatio diuinas leges non eneruat. alioquin
sine culpâ æternum damnati supplicium paterentur.

8.

Nisi mate-
ria diuer-
sum suadet.

Et quamquam alia in materia quæ non continet salutem publi-
cam, controuerti forsitan possit, an pœnâ legi adiectâ, legislator non
parentes subijcere, nõ culpæ, sed pœnæ tantum periculo voluerit: ta-
men non est locus isti quæstioni quando actus prohibitus non tan-
tum est à lege ciuili, sed etiam diuina damnatur, atque naturali, aut
quod mandatur salutem publicam spectat.

Quod si porro de venatione per Principes prohibita, atque aucu-
pio ageretur, cum naturali iure ea permessa censeantur, & sic apprehen-
sionem occupantium fieri: per me liceat vt in dubium vocari possit
Principum prohibentium voluntas, an extendatur ad conscientias
vinciendas, an tantum alex periculoque pœnæ subijciendas, in alijs-
que materijs vbi neque iustitiæ ratio, neque publicæ salutis neces-
sitas ita militat, sed finis legis est talis, vt vno in loco prohibitio iusta
esse possit, in alio permissio, vbi res sui naturâ sunt adiaphoræ, & in
vtramq; partem flecti possunt, pro nutu legislatoris, sine offensa publi-
ci boni: sed in negocijs vbi quidpiã sancitur, quod ad salutem publicam,
quæ suprema lex est, dirigatur, à ratione alienum est sentire huiusmo-
di ordinationes nullo nexu animas vincire.

CAP.